

Comentariul operei Ciocoi vechi si noi scrisa de Nicolae Filimon - prima parte

Nicolae Filimon este unul dintre scriitorii cei mai reprezentativi si, in acelasi timp, cei mai tipici ai perioadei postpasoptiste, in sensul ca in personalitatea sa, spiritul stiintific se impleteste cu cel literar-artistic, nu in aceeasi masura insa ca la Alexandru Odobescu sau Bogdan Petriceicu Hasdeu, care erau si mari savanti si care s-au manifestat in multiple directii: istorie, arheologie, lingvistica, folcloristica, critica si istorie literara sau chiar au pus bazele unei discipline intregi. Spiritul stiintific s-a exercitat in forme mai timide, cu mai putina intensitate si sporadic la Nicolae Filimon, in schimb, superioritatea sa este de ordin literar.

N. Filimon a fost primul critic muzical al nostru, stapanind bine limbajul de specialitate. A fost si un pasionat culegator de folclor. impreuna cu Petre Ispirescu a cules o parte din acea comoara de nepretuit, pe care o reprezinta basmele populare romanesti. Memorialul sau de calatorie: Excursiuni in Germania meridionala este plin de consideratii stiintifice, de investigatii istorice, sociologice, etnografice etc. Literatura ramane, insa partea cea mai inseninata a operei sale.

Primele nuvele, Friederich Staaps sau Atentatul de la Schonbrunn contra vietii lui Napoleon I si Mateo Cipriani sunt romantice si senzationale, melodramatice si conventionale, cu eroi aventurieri, anarhici, revolutionari, alimentati de pasiuni fugoase, care sfarsesc tragic, infatisandu-ne o Germanie si o Italia de carte ilustrata Aceste nuvele sunt lipsite de o valoare literara deosebita De abia cu nuvela Nenorocirile unui slujnicar sau Gentilomii de mahala (1861), N. Filimon incepe sa-si dea masura deplina a talentului sau artistic, viguros si original.

Nenorocirile unui slujnicar reprezinta un triumfal realismului - in opera lui N. Filimon - care iese invingator din lupta cu romantismul. Prozatorul este preocupat, in aceasta nuvela realista, de tipologia "slujnicarului", a functionarului. Mitica Ramatorian, eroul nuvelei, reprezinta tipul "slujnicarului". Limbajul sau este pretios si bombastic. Mitica Ramatorian i se adreseaza adoratei cu formula "angel de candoare", ce seamana atat de izbitor cu "angel radios", expresia lui Rica Venturiano, din O noapte furtunoasa a lui I.L. Caragiale. Eroul lui N. Filimon face parte din categoria "amploiatilor", de mai tarziu ai lui Caragiale. Si, din acest punct de vedere, trebuie sa vedem in N. Filimon un precursor al marelui dramaturg.